

Bosna Vilayet Gazetesi *Bosna*'nın Kısa Tanıtımı ve İlk Dört Sayısının Sadeleştirilmiş Özeti

Salih SEYHAN (*)

Öz: Osmanlı Döneminde yayınlanan vilayet gazeteleri, yayımlandıkları vilayetlerin resmi gazeteleri hükmündedir. Diğer bir ifadeyle yerel resmi gazetelerdir. Vilayet gazetelerinin sayfalarında, hem yönetim ile ilgili halka bilgi veren hem de sosyal hayatın içinden haberler yayımlanmıştır. Diğer vilayet gazeteleri gibi Saraybosna'da yayınlanan Bosna Hersek Vilayet Gazetesi, Bosna da yerel basının öncüsü olmakla kalmamış, ayrıca yerel gazeteleri çıkaran gazetecilerin yetiştiği bir okul görevini de üstlenmiştir.

Tarih yazımının kaynakları arasında çok önemli bir yere sahip olan süreli yayınlar içindeki yerel gazeteler, yayımlandıkları bölgeler için yapılacak çalışmalarda herhalde en önemli kaynak olma özelliğine sahiptir. Bu çalışmada, Osmanlı Devleti'nin 1864 yılında çıkardığı yeni vilayet nizamnamesi ile vilayet olan Bosna Hersek'te çıkarılan, Bosna Hersek Vilayet Gazetesi *Bosna*'nın kısa bir tanıtımı yapılarak ilk dört sayısının sadeleştirilmiş özeti verilecektir.

Anahtar Kelimeler: Bosna Basını, Bosna'da Türkçe Basın, Vilayet Gazeteleri, Bosna Gazetesi

Short Description of Bosna Provincial Gazette of Bosnia and Simplified Summary of the First Four Copies

Abstract: Provincial newspapers which were published in the Ottoman Period were the official newspapers of their provinces. In other words they were local official newspapers. Provincial newspapers published about managerial news which informed the public and also some news about the social life. Bosnia and Herzegovina provincial newspaper, like all the newspapers published in Sarajevo was not only a precursor of the local press but it was also like training school for the journalists.

Provincial newspapers in periodicals occupy an important position in historiography sources and they are the most significant sources of the studies made in their publishing regions. In this study, the provincial newspaper of Bosnia and Herzegovina named "Bosnia" published in Bosnia and Herzegovina which became a province after the new province regulation made by Ottoman Empire in 1864 will be introduced briefly and a simplified sample of the first four issues will be examined.

Keyword: Press the Ottoman period in Bosnia, Turkish press in Bosnia, Provincial newspapers, Bosnian provincial newspaper, Press in Bosnia and Herzegovina

*) Yrd. Doç. Dr., Atatürk Üniversitesi İletişim Fakültesi, Gazetecilik Bölümü
(e-posta: salihseyhan34@gmail.com)

Giriş

1864 Vilayet Nizamnamesi ile Osmanlı Yönetim Teşkilatında, Eyalet Sistemi kaldırılıp yerine Vilayet Sistemi getirilmiştir. Bosna da bu Nizamname ile Vilayete dönüştürülen eyaletlerden biri olmuştur. Nizamname ile yönetime bir çok yenilikler getirilmiştir. Yeni oluşturulan vilayetlere tayin edilen *mektupçu*'lar ve bunların idaresinde her vilayetin ihtiyaçlarını karşılamak üzere birer matbaa kurulması ilkesi bu yeniliklerin en önemlilerinden sayılmalıdır. Bu ilke sonucunda vilayetlerde açılan matbaalar bölgelerin gelişmesine çok ciddi katkı sağlamışlardır. Başlangıçta vilayetlerin ihtiyacı olan evrakları ve salnameleri basan bu matbaalar, zaman içinde halkın özel taleplerine de cevap vermeye başlamış ve nihayet, hem resmi vilayet gazetelerinin hem de özel yerel gazetelerin basıldığı matbaalar haline gelmiştir. Orhan Koloğlu (2010: 19), Vilayet Gazetelerinin resmi dil olan Türkçenin yanısıra bölgenin yerel diliyle de yayınlanmasını, Osmanlı'nın tüm tebaasına eşit hizmet götürme planının bir ispatı olduğunu ve ayrıca bu planın, yerel dillere de gelişme fırsatı tanıdığını ifade etmektedir.

Bosna Vilayet Gazetesi BOSNA

Topal Şerif Osman Paşa tarafından matbaasıyla birlikte Saraybosna'ya davet edilen İgnjat Sopron'un matbaası, farklı dillerde basım için yeterli teknik malzemeye sahip olmasına rağmen, Arap harfleriyle Osmanlı Türkçesi metinlerini basmak için donanımı yoktu. Bu yüzden sadece Boşnakça yayınlanan Sopron'un gazetesi bir müddet resmi vilayet gazetesi rolünü de üstlenmiştir. Dolayısıyla *Bosna* gazetesinin iki dilde yayınlanması, İstanbul'dan sipariş verilen Türkçe harfler gelene kadar ertelenmiştir. Sopron kendi gazetesinde söz konusu harflerin İstanbul'dan gelişini ve matbaaya ulaşmasını şu şekilde ifade etmiştir: "Uzun süredir beklenen Türkçe harfler, onları düzene koyacak Mürettip Kadri Efendi ile birlikte İstanbul'dan Brčko'ya ulaşmıştır. Ayrıca Orşevo'dan gelmesi gereken diğer baskı malzemeleri de yakında gelecek ve böylece vilayette sabırsızlıkla beklenen ve şimdiye kadar binden fazla abone edilen gazete Boşnakça Türkçe olarak yayınlanmaya başlayacaktır." (Kruševac 1978: 41).

Bosna Gazetesi'nin ilk sayısı 28 Mayıs 1866 (13 Muharrem 1283) tarihinde yayımlanmıştır. Gazetenin ilk sayısı, dört sayfadır. İki iç sayfa Arap harfleriyle Osmanlı Türkçesi ve iki dış sayfa Kiril harfleriyle Sırp-Hırvatça olarak basılmıştır. Sırpça-Hırvatça olarak yazılan kısmında, "Metin, Osmanlı Türkçesi metninin aslına uygundur." şeklinde bir ifade göze çarpmaktadır. Bosna gazetesinin 1878 yılındaki son yirmi sayısı sekiz sayfa olarak (iki iç yaprak Osmanlı Türkçesi ve iki dış yaprak Boşnakça) basılmıştır. Gazete sayfalarının büyüklüğü yayın sırasında birkaç defa değişikliğe uğramıştır. Toplam olarak 636 sayı yayınlanmıştır ve son sayı 18 Haziran 1878 tarihinde basılmıştır. Muhamed Kadiç'in ifadesine göre 8 ila 17 Ağustos 1878 arasındaki sürede bir sayı daha yayınlanmıştır ve bu sayıda *Halk hükümeti*'nin düşman askerlerini (Avusturya- Macaristan askerlerini) Spreča'dan kovduğuna dair haberler yer almıştır (Kruševac 1978: 41).

1) Avusturya-Macaristan işgaliyle birlikte ortaya çıkan ve ileri gelen 32 kişiden oluşan bir heyet.

Osman Paşa gazeteden 10 nüsha merkeze göndermiş, merkez de Osman Paşa'ya memnuniyetini bildirmiştir. Bosna gazetesi daha sonra Yugoslavya olarak anılacak bu topraklarda yayınlanan ilk Türkçe gazete olarak basın tarihindeki yerini alacaktır. (Gölen 2010: 215)

Gazete yöneticileri değişmesine rağmen Türkçe'den Boşnakça'ya tercüme yapan ve Boşnakça sayfaları hazırlayan Miloş Mandić hiç değişmemiştir. 1843 Bihaç doğumlu olan Miloş, çocukken ailesiyle Slavonya'nın Mirkovice köyüne gitmiş ve orada ilkokulu bitirmiştir. Eğitimine Vinkovci, Sremski Karlovac ve Belgrat'da devam eden Miloş bir süre yüksek okulda hukuk dersleri görmüştür. Almanca, Fransızca, İtalyanca, Japonca ve Türkçe bilen Miloş, birkaç yıl Sırpa öğretmeni olarak Nova Varoş ve Priyepolje'de ders vermiştir. Daha sonra Sopran'nın daveti üzerine Saraybosna'ya gelip Bosanski Vjesnik gazetesinde çalışmaya başlamıştır. Bosna gazetesinin yayımlanmasıyla birlikte Mayıs 1866 yılından itibaren, Osmanlı Devleti Vilayet İşleri Müdürlüğü'ne alınmış ve Bosna gazetesine Osmanlı Türkçesi tercümanı olarak atanmıştır (Kruševac 1978: 42-43).

Bosna gazetesi halka haber verme amacı da taşıdığı için, vilayet haberleri yanı sıra, yurtdışı haberleri, yurtiçi haberleri, genel haberler, resmi haberler, ilanlar, resmi raporlar ve en yeni haberler gibi başlıklar kullanılarak söz konusu haberler aktarılmıştır. *Bosna* gazetesi, Osmanlı Devletinin farklı vilayetlerindeki ve dünyadaki gelişmeleri takip etmiş, kanun ve kanun hükümlerini bildirmiş, ticaret, kültür ve toplumsal hayatına ilişkin haberler sunmuştur. Bununla birlikte edebi eserlerden seçilmiş, öğüt verici makaleler de yayımlanmıştır. Bosna-Hersek'in bütün hayatını izlediği için bir *vekayi-i name* olduğu söylenebilir. Bu açıdan *Bosna* gazetesinin kültürel ve tarihsel önemi vardır. Çünkü uzun süre (Mart 1867'den Aralık 1868'e kadar ve 1872 yılının ortasından 1878 yılına kadar) Bosna-Hersek'te yayınlanan tek gazete olma özelliğine sahiptir (Memija 1991: 56).

Gazetenin içeriğini çoğu zaman İstanbul'da yayımlanan gazetelerden alınan yazılar oluşturmuştur. *İstanbul gazetesinin, Avrupalı, Amerikalı gazetelerin bildirildiklerine göre* gibi ifadeler çok sık rastlanır. Emina Memija'nın tespitlerine göre (1991: 56), Bosna gazetesinde en çok atıf yapılan gazeteler şunlardır: Takvim-i Vakayi (1831-1908), Tasvir-i Efkâr (1826-1871), İbret (1870-1873), Basiret (1869-1878), Terakki (1867), Hadika (1869), Vakıf (1875), Hürriyet (1868-1871).

Yine Memija'ya göre (1991: 58-60), Bosna gazetesinde yayımlanan bazı yazılar ve konular şu şekildedir:

- Gazetede toplam 70 şiir yayımlanmıştır.
- 31.Mayıs/12. Haziran 1876 tarihinde 520 numaralı sayıda, V Murat'ın tahta çıkmasına ilişkin birkaç kronogram, beş kıt'a, birkaç rubai ve yedi müfredat yayımlanmıştır.
- 1878 yılında yayımlanan dört sayıda (13'dan 16'ya kadar) içinde Ebuzziya Tevfik'in Mahiyat adlı romanından bölümler yayımlanmıştır

- İstanbul'da yayımlanan kitaplar ve romanlar listesi verilmiş ve Bosna gazetesi yoluyla sipariş edilebileceği hatırlatılmıştır.
- 376. sayıda Zastava, Obzor, Pancevac, Žiža, Domaći ljekar, Mlada Srbadija, Vidovdan, Glas Naroda, Glas Crnogoraca adlı gazetelerin yayımlanması yasaklandığı bildirilmiş buna göre bu gazeteler, Bosna vatandaşlarını isyana kıskırttıkları için kesinlikle yasaklanmıştır.
- Bosna gazetesi, 1872 yılından ara sıra meydana gelen isyanları sessiz ve sakin bir şekilde anlatmaya çalışarak, olayın birkaç isyancının milleti isyana kıskırttığından ibaret olduğu anlamında yazılara yer vermiştir.
- Bosna gazetesi eğitime ve okullara özen göstermiştir. Bundan dolayı okul, kütüphane, kıraathane ve kitap ile ilgili 300'dan fazla makale yayınlanmıştır.
- Mehmet Şaçir Kurtçehayic tarafından yönetildiği dönemde çıkan sayılarda, "İkinin konuşması" (iki kişinin konuşması) başlıklı ve her sayıda devam eden diyalog bir yazıya yer verilmiş, bu yazılarda diyalog şeklinde ve eleştiri ile yazılmış ve günlük hayattan problemler üzerinde eleştirel bir yaklaşımla durulmuştur.

Sadeleştirmeler

Gazetenin biçimsel özellikleri hakkında fikir verebilmek amacıyla sadeleştirilen metinlerin yerleştirilmesinde gazeteninin orijinal şekline uyulmaya çalışılmıştır.

BOSNA

Sayı 1

Muharrem	Sene	Sayı	Gün	Mayıs Rumi	Sene	Mayıs Miladi	Sene
13	1283	1	Pazartesi	16	1282	28	1866

İşbu gazete iç ve dış her türlü haberleri ve umumun menfaatine dair çeşitli konuları şamil olarak haftada bir defa çıkarılır. Bir seneliği (40), altı aylığı (30), üç aylığı (20) kuruş ve nüshası (40) paradır. Taşralar için bu fiyata posta ücreti ilave edilir. Seneliğe veyahut altı ve üç aylığa müşteri olmak isteyenlerin Saraybosna'da bulunan vilayet matbaasına müracaat etmeleri lazım gelir. Eğitime, ilime ve umumun menfaatine dair haber ve yazı gönderen olursa memnuniyetle kabul edilir ve basılır.

Sayfa 1, sütun 1-3

(Büyük punto ana başlık)

MEVADD-I HUSUSİYE (Vilayet Hakkında Haberler)

Yerlerin ve göklerin yaratıcısı Cenabı Hakk, hiç bir şeye ihtiyacı olmayan saltanatının meleklerle benzer bir örneği, zamanın ziynetli bir şehnamesi ve tarihin şanlı sayfalarına bir giriş olmak üzere kutlu vücudunu bu ülkeye ve bu millete hediye buyurmuş olduğu, Padişahımız Sultan Abdülaziz Han Efendimiz Hazretlerinin mükemmel ve şahane mertebesi ile sürekli tahtında oturmasını nasip etsin ve vücudunu bu mülk ve millete itibar ve şeref sebebi kılsın amin.

Zat-ı şahanelerinin tahta geçtiği gün bu memleket ve millet için şerefli ve yeni bir gündür. O günden beri kuvvetli himmeti, memleketi için beslediği hayırlı niyetleri daima memleketin ilerlemesine matuftur. Yapılan faydalı hizmetler için lazım gelen teşekkürün binde biri bile ödenemeyeceği gibi yaptığı bütün işlerde bir hikmet bulunduğu ve hepsi milletin menfaati için olduğu da inkar edilemez. Bununla beraber bir devletin adil ve şefkatli idaresi altında bulunan çeşitli sınıf ahalinin rahatını, emniyetini ve huzurunu temin etmek ve güçlendirmek, çıkarılan kanunlarla ve herkesin bu kanunlardan eşit istifade etmesiyle mümkün olabileceği aşikardır.

Mevcut kanun hükümlerinin uygulanabilmesinin, eyaletlerde medeni ve yeni bir düzenlemeye bağlı olduğunu gören Padişahımız, yeni vilayetlerin teşkilini ihsan buyurmuştur. Bu vatanımız ve devletimiz için vatanımızın hukukunu muhafaza için, dahilde ve haricte güzel işler görmek için pek doğru ve gayet güzel bir taksimattır. Bu büyük lütfu, en ziyade aklı ermeyen bir ahalinin bile anlayabileceği ve ortaya çıkacak faydaları gözleriyle müşahede ve muayene edecekleri ve binaenaleyh velinimetimiz olan Padişah efendimiz hazretlerine gece ve gündüz dualar edecekleri aşikardır. İşte vilayetler, bu sayede hususi vazifelerini güzelce yerine getirmek için gereken gayreti göstermede kusur etmemeye çalıştıkları gibi, bu lütuflara teşekkür borcu bulunan ahalinin de zor kullanılmasına gerek kalmadan, her şeyin başlangıcı sayılan okuma yazma işine gayret göstermeleri, medeniyetin asgari şartlarını yerine getirmeleri gerekmektedir.

Bu dünyada her şeyin ilme bağlı ve bunun halka güzelce öğretilmesi, nakledilmesi ve anlatılması için en güzel vasıtalarından birinin de gazete olmasından dolayı vilayetlerin bir işi de buldukları bölgelerin diline göre gazete çıkarmaktır. Bosna vilayeti de yeni vilayet nizamnamesinin bir gereği olarak bir gazete çıkarma kararı almış idi. Ancak harflerin ve mürettibin gelememesinden dolayı muvaffak olamamıştı. Şimdi vilayetimiz Padişah iradesini gerçekleştirmek, asrın güzelliklerine hasredilmek, vilayetin faydalı hizmetlerine yardımcı olmak maksadıyla ve haftada bir çıkmak üzere bir sahifesi Türkçe ve bir sahifesi Boşnakça ve Bosna adında işbu gazeteyi çıkarmıştır. İşbu gazetenin en birinci vazifesi vatandaşlarının asayişinde ticaret ve mallarında ilerleme kaydetmeğe çalışmaktır. Bun-

ların dışında gazetemiz, ahalinin vilayet makamına, devlet görevlilerine karşı yapmakla mükellef olduğu vazifeler hakkında da davetçi ve ihtarcı olacaktır.

Umarız ki medeniyetin büyük yolunda ilerleyen, kendi iyiliğine ve menfaatlerine giderek daha fazla sahip çıkan halk, yegane gayesi milletin ve memleketin yeniden diriltilmesi olan Padişahımız Efendimiz 'in teveccüh ve lütufları olan gazetemizin ihtarlarından istifade eder ve diğer memleket halklarından daha üstün bir hale gelirler.

Sayfa 1, sütun 3 ve sayfa 2, sütun 1-2

(Mevadd-ı Hususiye başlığı altında devam ediyor)

Merkez Kaymakamı izzetli Münib Efendi'nin Vilayet Gazetesini tebrik ve sena maksadıyla gönderdikleri yazı.

Bu da Vilayet Hakimler Müfettişi faziletli Kamil Efendi tarafından gönderilen takrizdir.

Saraybosna rüştiye mektebi birinci muallimi Mehmet Emin Efendi'nin yeni salname ve gazetenin çıkarıldığı tarih ile ilgili düşürdüğü tarihtir.

.....

Olunca Bosna için saye-i şahanede himmet
Vilayette ceride tab'ının bed'i sezilmiştir
Müşire goncalar tebşir eder nev sala tarihim
Sutur-ı nev ceride hatt-ı cevherveş dizilmiştir.
1283

.....

İzvornik Sancağının kaymakamlık merkezi olan Tuzla kazası naibinin vefatı üzerine yerine İzvornik sancağına bağlı Gradacaç kazası naibi Sadık Efendi ve O'nun yerine Fehim Efendi ve Maden kazası eski naibi Seyid Mehmed Arif Efendi de Bihke sancağına bağlı İstoşça kazası niyabetine tayin buyrulmuştur.

Bir iki seneden beri bazı yerlerde dolaşan ve fırsatını bulunca milletin malına zarar veren Osman Ömerinoviç adında Çingene taifesinden bir şakinin iki neferi ile beraber yakalandığı Bana Luka sancağı kaymakamlığından telgrafla bildirilmiştir. Kaymakamlıktan daha sonra alınan telgrafta bildirildiğine göre, uzun zamandan beri aranmakta olan Ramo adındaki haydut da kendisi gelip hükümete teslim olmuştur.

Sayfa 2, sütun 2

(Büyük punto ana başlık)

MEVADD-I UMUMİYE (Bütün Osmanlı yurdu ile ilgili haberler)

Payitaht 'da Muhasebe Divanı azalığına ve bazı kalemlere yeni tayin edilenlerin haberi.

Sayfa 2, sütun 2

(Büyük punto ana başlık)

HAVADİS-İ HARİCİYE (Dış Haberler)

On beş Mayıs tarihli gelen haber evraklarında, Londra'da bulunan Fransa büyükelçisi Mösyö Delaturn tarafından İngiltere'ye, Venedik, Şelzvig ve Holstein dengesine dokunmadan Almanya'nın tadilatı ile ilgili bir kongre teklif edildiği yazılmakta idi. Mayısın on sekizinci günü Londra'dan yazılan bir telgrafta, millet meclisinin mevcut üyeleri tarafından mevcut durum üzerine sorulan suale Mösyö Layar, İngiltere, Fransa ve Rusya'nın, bir kongre yapılmasını gerekli olanlara teklif etmelerinin bir savaş ilanı sayılacağından ve kabul ettirilmesi de ihtimal dahilinde olduğundan barış ve asayişin devamı ümidinde olduğu cevabını vermiş, Parlamentoda da bu konudaki sorulara Lord Klarendon tarafından yukarıda bahsi geçen cevap hatırlatıldığı yazılmıştır. Rusya'nın bu konuda diğer iki devlet ile mutabık kaldığı anlaşılabilir ise de kongre konusunda İngiltere, Rusya ve Fransa cephesinden gelen teklifi henüz Avusturya Devleti'nin kabul etmediği ve şayet istese bile bazı şartlar ile kabul edeceği ortay çıkmıştır.

Peşte'den alınan bir haberde Avusturya İmparatorunun emretmesi halinde 80.000 gönüllü asker verileceği bildirilmiştir.

İtalya'nın yayımladığı bir ilanda bazı bölgelerden on alay gönüllü asker toplanacağı bildirilmiştir.

Sayfa 2, sütun 3

(Küçük punto ara başlık)

İlan

İçinde biraz para olan bir kemer bulunmuştur sahibi kim ise Zabıtanan gelip kemerini alabileceği ilan edilir.

BOSNA

Sayı 2

Muharrem	Sene	Sayı	Gün	Mayıs Rumi	Sene	Mayıs Miladi	Sene
20	1283	2	Pazartesi	23	1282	28	1866

sayfa 1, sütun 1

(Büyük punto ana başlık)

MEVADD-I HUSUSİYE

Bazı mülki ve mali ıslahatlar yapmak üzere Mostar'da bulunan Vali hazretleri civar kasaba ve şehirlere hareket etmiştir. Vali hazretleri ile beraber Mostar'da bulunan vilayet muhasebecisi Veyis Efendi ise Saraybosna'ya dönmüştür.

Padişah Efendimizin himmetiyle her hissesi 500 kuruş olan Bosna vilayeti araba şirketi kurulmuş ve faaliyetine başlamıştır. Arabaların seyahat edeceği yollardaki bozukluklar tamir edilecek, tüccarlar mallarını rahatça taşıyabilecek ve bundan sonra yolcular emniyet içinde yolculuk yapabileceklerdir. Gün geçtikçe araba şirketinin hizmetleri artmakta ve şirket ilerleme kaydetmektedir.

Fransa'nın Saray konsolosluğuna tayin edilen Mösyö San Mari Cumartesi sabahı Saray'a ulaşmıştır.

Bir müddetten beri Bosna havalisinde ortaya çıkan hayvan hastalıklarından telef olan hayvan sayısı çok şükür az ise de, hastalığın tamamen ortadan bertaraf edilmesi henüz mümkün olmamıştır. Caynice kazasında sıcak ahırlarda muhafaza edilen hayvanların hastalıktan kurtulduğu ve başka hayvanlara da bulaştırmadığı tecrübe edilmiştir. Diğer yerlerdeki hayvan sahiplerinin de buna dikkat etmesi ihtar edilir.

Bundan beş gün evvel Vişegrad kazasına bağlı Dobron köyüne gece yarısı yirmi beş kadar haydut gelmiş, İsiç Ali'nin hanesini basarak kendisini öldürmüş ve oğlunu da bir kaç yerinden yaralamıştır. Haydutların Sırp olduğu ve köyde onlara yataklık yapanların olduğu rivayet ediliyor. Bu konuda alınacak doğru haberler vakit geçirilmeden halkımızla paylaşılacaktır.

Hersek Sancağı cinayet meclisi azasından ve Latin milletinden (Hırvat) Başador Efendi bir kaç arkadaşı ile beraber Mostar dışındaki Latin kilisesine gitmek üzere bir arabaya binip giderlerken, yolda arabayı biri durdurmuş ve kendisini de arabaya almalarını arabacıdan istemiştir. Arabacı arabada yer olmadığını söylemesine rağmen adam ısrar etmiş, arabacı da mümkün olmadığını ifade etmeye devam etmiştir. Adam sinirlenip arabacıya bir sille vurmuş ve arabacının yüzü gözü kan içinde kalmıştır. Bunun üzerine arabasından inen arabacı adamlarla kavgaya tutuşunca atlar ürkmüş ve arabayı dört nala kaldırmışlardır. Başador Efendi arabanın dizginlerine eline almak için uğraştığı sırada yere düşmüş ve şalvarı da arabanın bir yerine ilişince araba ile beraber epey müddet sürüklenmiştir. Yüzü gözü yaralanan ve bir kaç yeri kırılan Başador Efendi'nin iki gün sonra vefat ettiği haberi maatteessüf haber alınmıştır.

Nadir görülen bir vaka olarak Hersek Sancağı sınırları içinde olan Foça kazasının Bosnaniçe köyü sakinlerinden Sabit Bey'in erkek köpeğinin dişi bir kurt ile münasebete girdiği, beraber gezip dolaşmaya başladıkları ara sıra da köye gelip avlarına düşürdükleri hayvanları beraberce yedikleri ve söz konusu kurdun zararlarını def etmek için telefine çalışıldığı Hersek tarafından güvenilir kaynaktan tarafımıza bildirilmiştir. (Kurdun köpek ile bu suretle münasebeti hakikaten çok ender görülen bir vakadır. Bu beraberlikten doğacak yavruların "*gorkzade akıbet gork şeved- kurdun oğlu akıbet kurt olur*" sözünde de ifade edildiği gibi analarının ahlakını alacakları aşikardır)

sayfa 2, sütun 1-2

(Küçük punto ara başlık)

UMUMİYE (Bütün Osmanlı yurduna ait haberler)

Tuna vilayeti Zıstovi kasabasında bulunan Bulgar mektebi öğrencilerinin Osmanlıca lisanı imtihanları hakkında

sayfa 2, sütun 1-2

(Ara başlık)

ECNEBİYE (Yabancı- Osmanlı Harici Haberler)

Paris'te bir kongre teşkiliyle sulh ve asayişin devamı, İngiltere ve Fransa ve Rusya devletlerinin arzusu olduğunu gazetemizin ilk sayısında beyan etmiş idik. İşbu kongre Şelzvig (Schleswig), Holstein ve Venedik işlerini hal ve tesviye edeceğinden Avusturya, Prusya ve İtalya devletlerine kongreye daveti içeren adı geçen devletler tarafından birer nota gönderilmiş ve yapılan bu davete icabet konusunda kuvvetli bir ümit beslendiği belirtilmiş, ancak "hazır ol çünkü eğer ister isen sulh u salah" meşhur sözünde olduğu gibi davet edilen devletlerin harp hazırlığında oldukları gazete haberlerinden anlaşılmaktadır.

Sayfa 2. sütun 3

(Büyük punto ana başlık)

İ'LANAT (İlanlar)

Yeni Bayındırlık Teşkilatına ilaveten vilayet nafia müdürlüğü başkanlığında olmak ve verilen talimat gereğince memleketin tanzimi hususlarında ve benzeri diğer işlerde görev yapmak üzere bir belediye meclisi oluşturulmuştur. Bundan böyle arsalarına ev veya dükkan yapacaklar veya binalarına yeni ilaveler yapmak isteyenler bu meclise müracaat edeceklerdir. Belediyenin mühendislerine gerekli muayeneleri yaptırdıktan sonra ruhsatlarını alan kişiler inşaatlarını yapabileceklerdir. Söz konusu ruhsat tezkeresini almadan inşaat yapanların mesul tutulacağı ilan olunur.

Gazetede yayınlanmak üzere Bosna vilayeti araba şirketinden gönderilen evrakın suretidir.

Hissedarların malumu olduğu üzere Bosna vilayeti araba şirketinin hisselerine ait ikinci taksitin ödeme günü Haziran ayı başıdır. Şirketin nizamnamesinde yazıldığı gibi taksit bedeli olan 125 kuruşun ödenmemesi halinde hisse sahiplerinin hakları zayı olacaktır. Haklarını kaybetmek istemeyen hissedarların taksitlerini Haziran ayı sonuna kadar Saray'da bulunan şirket idaresine ödemeleri ilan olunur.

BOSNA

Sayı 3

Muharrem	Sene	Sayı	Gün	Mayıs Rumi	Sene	Mayıs Miladi	Sene
27	1283	3	Pazartesi	30	1282	11	1866

Sayfa 1, sütun 1 (Küçük başlık)

TEVCİHAT(Tayin-Atama Haberleri)

Tophane-i Amire müşirliğine devletli Rıza Paşa hazretlerinin tayin edildiği işitilmişti. Sonradan Der Saadet'ten alınan telgraf ile Rıza Paşa'nın müşirliği devam etmek üzere ayrıca seraskerlik vazifesi de kendisine verildiği anlaşılmıştır.

Karesi mutasarrıflığına önceki Filibe mutasarrıfı saadetli Hüsnü Paşa hazretleri,

Urfa kaymakamlığına önceki Mardin kaymakamı Ziya Paşa,

Meclis-i Vala kanunlar dairesi üyelerinden izzetli Mahmud Beyefendi Divan-ı zaptiye üyeliğine,

Mekke-i Mükerrerme'nin hürmetli ahalisinden Hacı Hurşid Efendi üçüncü rütbe,

Selanik gümrük ve vergi müdürlüğüne önceki Konya gümrük ve vergi müdürü Hasan Hüsnü Efendi tayin buyrulmuştur.

Sayfa 1, sütun 1-3 ve sayfa 2, sütun 1-3

(Büyük punto ana başlık)

MEVADD-I HUSUSİYE

Bosna vilayeti Zaptiye Askerleri Alayı katibi Rıza Bey'in gazeteyi tebrik maksadıyla göndermiş olduğu metih yazısıdır:

Vilayet merkezi olan Saray'dan Travnik'e, oradan Bana Luka'ya, Bana Luka'dan Gradaşka iskelesine kadar bir telgraf hattı çekilerek haberleşmenin icrasına başlanıldığı gibi, görünen lüzum üzerine bu kez İzvorniti sancağının baş livası olan Tuzla'ya ve ora-

dan İzvornik kazasına kadar yeniden bir tel çekilmiştir. Böylece Padişah Hazretlerinin de arzusuyla merkezle haberleşme gecikmeden icra edilecektir.

Bana Luka sancağında her sene düzenlenmesi gelenek haline gelen panayır bu sene de bu Mayıs ayının on beşinci günü kurulmuş ve üç gün süre ile açık kalmıştır. Önceki sene-ler göre bu sene daha fazla tüccar panayıra katılmış ve Padişahımız hazretleri sayesinde işlerini görüp emniyet içinde memleketlerine dönmüşlerdir.

Meşhur haydutlardan Osman Ömerinoviç'in iki arkadaşıyla beraber Bana Luka'da yakalandığını birinci sayımızda haber vermiştik. Bu haydut bu sefer temiz bir elbise giyerek bir bey kılığına girmiş vaziyette, arkadaşlarından birini uşak diğerini de seyis yaparak Dehve panayırına geleceği haber alınmış, bunun üzerine bunları yakalamak için zaptiyeden yedi sekiz nefer oraya sevk edilmiştir. Kasabanın biraz dışında bekleyen zaptiyeler haydutları silahlarına davranamadan yakalamıştır.

Bu haydutlar dağ ve ormanlardan elde ettikleriyle yetinmeyip bir de türlü dolaplar çevirerek panayır yerinde hırsızlığa teşebbüs anında ipliklerinin pazara çıkıp ayaklar altına düşmesi ve mahpusu boylamaları gülünecek hadisedendir.

Hafız-ı Mutlak olan Allah Teala cümle şehirleri korusun. Bu ayın on dördüncü Cuma günü saat dokuz civarında Bana Luka kasabasında şiddetli bir rüzgar ile yağın yağmur sele dönmüş, gök gürültüsü ve şimşegin ardı arkası kesilmemiştir. Kasaba halkı büyük bir korkuya kapılmış fırtına iki saatten fazla sürmüştür. Bir çok şahıs ve devlet binasına yıldırım düşmüş çok şükür ki bir can kaybı olmamıştır.

Allah'ın hikmeti, geçenlerde bir çok bölgede olduğu gibi bu havaliye de kırağı yağarak çoğu ağacın meyvelerini, asma, ceviz ve dut gibilerin ise hem meyvelerini hem de yapraklarını yakmış ayrıca fasulye ve mısırların bazılarını kurutmuş olduğundan çiftçiler bunları yeniden ekmişlerdir. Şu sıralar asma ceviz ve dut gibi bazı ağaçların da yeniden yaprak açtıkları görülmüştür. İnşallah Allah yağmurları yardımıyla ziraatçıların yüzünü güldürecektir. Kırağının arpa, yulaf gibi hububata zarar vermemesi de Allah'ın bir lütfudur.

Visoka kazasına bağlı Zagraça köyü sakinlerinden Duroriç Salih adındaki kişinin henüz üç yaşında olan oğlu Bayram, gündüz yanmakta olan aş ocağına yaklaşınca elbise-si tutuşmuş ve belinden yukarı epeyce yanmıştır. On gün hasta yatan sabinin kaybedildiği haberi alınmıştır. Yine aynı kazanın sınırları içindeki Karakol köyünden Raşkoviç Miçe'nin zevcesi İkonya Hanım üç yaşındaki oğlu Marko'yu meydanda bırakıp kaçan

kuzuyu yakalamaya gitmiş, aynı köyden Lazıç Milan adındaki şahsın kısırağı her nasılsa çocuğun üzerine gelmiş, alnına ve sağ böğrüne basmış olduğundan bu sabinin de vefat haberi alınmıştır.

Berce kazasına bağlı Şadyek köylü Kanbur Marko'nun iki buçuk aylık olan oğlu Gayo adındaki sabiyi annesi beşikte bırakıp dışarıya çıkmış ve odada başka kimse bulunmadığından içeriye bir canavar girip çocuğun ağzını burnunu yemiş olduğundan sabinin vefat ettiği kazadan gelen evraktan anlaşılmıştır.

Kendi kendilerini korumaları mümkün olmayan bu sabilerin böyle musibetlere maruz kalmaları anne ve babalarının kayıtsızlığından ötürü olduğu aşikardır. Gerçi takdirin tedbir ile değiştirilemeyeceği bir hakikat ise de ihtiyat ve tedbirde olan fayda da inkar edilemez. Ciğerparesinin kazaya uğramasına hiç bir ana baba katlanamayacağından kazaya sebep olabilecek şeyleri kaza olmadan ortadan kaldırmak vazifelerini ihmal eden ve çocuklarının vefatına sebep olduklarından dolayı ciğerleri yanmakta olan ve yürekleri parçalanmakta olan ana babalarla beraber bizim de yüreğimiz yanmaktadır.

Sayfa 2, sütun 3

(Büyük punto ana başlık)

İ'LANAT

Bir takım adamların yolların iki tarafına dikilen ağaçları söktükleri veya kabuklarını soydukları görülmüştür. Bunların dikilmesinden maksat yolcuların rahat etmesi ve yolların bir intizama kavuşturulmasıdır. Bundan böyle bu ağaçları sökenler, kabuklarını soyanlar veya hayvanlarını başıboş bırakarak ağaçlara zarar vermesine sebep olanlardan, zararı tazmin için para cezası tahsil edileceği, ayrıca hapis ile de cezalandırılacağı buradan ilan olunur.

Gazetemizin Boşnakça muharriri mösyö Sopron'a verilmiş olan imtiyaza bağlı olarak, gayri resmi ve Boşnakça olarak daha önce basmaya ve dağıtmaya başladığı gazete, medeniyetin eserlerini tanıtmasıyla beraber ilim ve fenlere dair çeşitli bilgiler vermektedir. Başka dahili ve harici havadisi ve her türlü haberleri de içerdiğinden bunların okunması umuma faydalı olacaktır. Ebatları büyük olmasına rağmen senelik abone ücreti altmış kuruştur. Müşteri olmak isteyenlerin vilayet matbaasında kendisine müracaat etmeleri halinde her hafta birer nüshasını gönderecektir.

BOSNA

Sayı 4

Muharrem	Sene	Sayı	Gün	Mayıs Rumi	Sene	Haziran Miladi	Sene
5	1283	4	Pazartesi	6	1282	19	1866

(Not:5 Safer 1283 – 7 Haziran 1282 - 19 Haziran 1866 Salı

Gazetenin bu sayısında yer alan tarihte bir karışıklık var. Gazete Pazartesi günleri çıktığına göre burada sadece Rumi tarih doğrudur. Dolayısıyla Hicri tarih 4 Safer 1283 ve Miladi tarih 18 Haziran 1866 olmalıdır.)

sayfa 1, sütun 1-3 ve sayfa 2, sütun 1

(Büyük punto ana başlık)

MEVADD-I HUSUSİYE

Vilayet valisi Paşa Hazretleri bundan kırk gün evvel bazı ıslahat ve icraatlarda bulunmak üzere Hersek bölgesine gitmişlerdi. Beraberinde vilayet mektupçusu, alay beyi ve politika muavini olduğu halde bazı önemli nahiyeleri dolaşan Paşa hazretleri merkeze dönmüşlerdir.

Paşa hazretlerinin bu seyahati ile ilgili geniş bilgi gelecek sayımızda arz edilecektir. Burada bu kadarla yetiniyoruz.

Bu dünyada her şeyin başlangıcı zayıftır. İnsanın başlangıcının ve çocukluğunun da her türlü kemalden uzak ve ihtiyaçlarını karşılamaktan aciz olduğu herkesin malumudur. Gazetemiz de yayımına henüz yeni başladı. İnşallah kısa zamanda havadisleri artırarak ve Bosna kıtasının eski tarihinden bazı malumatlara sayfalarımızda yer vererek bu memleket ahalisinin menfaatine çalışacak ve onları hoşnut edeceğiz. Şimdilerde bazı noksanlarımızın hoş görülmesi mürüvvet ehlinin güzelliklerindedir.

Avusturya, Prusya ve müttefikleri cephesinden ateşli harbin kıvılcımlarının ortaya çıkması ve mütecaviz devletlerin de hudut ve sınırlarında yaptıkları tahkimatları artırma-

sından ayrıca Devleti Aliye'nin Bosna kıtasının çeşitli bölgelere dağıtılmasından dolayı, sınırları korumak üzere Bosna'daki mevcut askerlere ilave olarak elli altmış bin kişilik bir ihtiyat ordusu tertibine mecbur kalınmıştır. Bu ordunun tertibinden sonra ikinci sınıf olarak kırk bin kişilik bir hazırlığının daha yapılması kararlaştırılmıştır.

Bosna vilayeti ahalisinin yiğitliği, cesareti ve vatanları için canlarını fedadan çekinmeyecekleri Padişah Efendimiz' in malumudur.

Mayısın on yedinci gecesı saat bir sularında Yeni Varoş kazasına bağlı Bukviç köyüne altı yedi Sırp haydut gelip Marinoviç Milve adlı köylünün evinde kalmış, bunu duyan köylülerden birkaç adam toplanıp haydutları yakalamak üzere Milve'nin evine doğru yaklaşmışlardır. Bunu hisseden Milyo'nun karısı haydutları haberdar edip kaçmalarını sağlamış fakat köylüler haydutların peşini bırakmayıp takip etmişlerdir. İyice yaklaştıklarında haydutların ateş açması ve Pozeniç Köyünden Meylo adındaki şahısın vefat etmesi üzerine karşı ateş açan köylü de haydutlardan birini öldürmüşe de diğerleri kaçmayı başarmıştır. Durumun merkeze bildirilmesiyle azadan Salih Ağa'nın maiyetine zaptiye askerleri verilmiş ve ahaliden de yeteri kadar adam sevk edilmiştir. Yardım ve yataklık eden hane sahibinin ve zevcesinin de sorgulanmak üzere göz altına alındığı kazadan gelen haberlerden anlaşılmıştır.

sayfa 2, sütun 1-2

(Büyük punto ana başlık)

MEVADD-I UMUMİYYE

Çarşamba günü çıkarılan ruznamemizde baş yazı olarak yayınladığımız yazıda da ifade edildiği üzere, Mısır vilayeti valiliğinin halihazırda vali olan İsmail Paşa Hazretlerinin sülalesine hasredildiği Padişah Hazretlerinin fermanı ile ilan edilmiştir. Valilik bundan sonra vali olan kişinin en büyük evladına intikal edecektir. Söz konusu fermanın Mısır'da büyük bir sevinç ile karşılandığı, halkın teşekkür ve sevinç gösterileriyle sokaklara döküldüğü telgraf ile alınan haberler arasındadır.

On altı tabur Mısır askerinin Dersaadet'e çağırılması ile ilgili Padişah Hazretlerinin müsaadesi ve Vali İsmail Paşa'nın muvafakati neticesinde şimdilik sekiz tabur ile bir batarya topun nakline izin verilmiştir. Dün itibariyle askerlerin İskenderiye limanından gemiye bindikleri, geri kalan bataryaların da gerek görüldüğü zaman daha sonra nakledileceği işitilmiştir.

Selanik valisi Akif Paşa Hazretlerine Osmanlı yüce nişanının birinci rütbesinden bir kıta ihsan edilmiştir.

Başkomutan Ömer Paşa Hazretlerinin bir kaç güne kadar Mütemenni'ye????????? gitmek üzere Dersaadet'ten ayrılacağı haber alınmıştır.

Osmanlı mülkünde üretilen zirai ve sınai malların dahili sarfiyat için bir yerden diğer bir yere naklinde alınan vergiler, Dersaadet rayici üzerinden hesap edilmektedir. Halbuki her bir mahalde ürünlerin rayiç bedeli farklı farklıdır. Bu sebeple adil bir gümrük vergisi uygulanamamaktadır. Bunun ortadan kaldırılabilmesi için her bölgenin kendi rayiç bedeli esas alınacaktır. Fakat ortaya çıkabilecek bazı karışıklıkları önleyebilmek için her bölgenin gümrüğünde bir defter tutulacak ve her dört ayda bir rayiç bedeller güncellenerek bu deftere kayıt edilecektir. (Ruzname-i Ceride-i Havadis Gazetesinden)

Tıp ilmine dair bazı konuları ihtiva eden *Sıhhatnüma* adında bir gazetenin ayda iki defa olmak üzere yayınlanmasına ve ihracına müsaade edildiği ve gazetenin ilk sayısında bunun müjdelendiği Ruzname-i Ceride-i Havadis Gazetesinde görülmüştür. Umumun sıhhatinin korunmasına hizmet edecek böyle faydalı bir gazeteyi biz de tebrik eder ve yayınlarının devamını temenni ederiz.

sayfa 2, sütun 2-3

(Büyük punto ana başlık)

HAVADİS-İ HARİCİYYE

Avusturya Devleti, Prusya ve müttefiki bulunan devletler aleyhine ilanı harb ederek şu aralık muharebeye başlanılacağı ve Holstein'de bulunan askeri kuvvetlerinin Gabalis kumandasıyla Altona denilen mevkiye geldiği, bugün alınan telgraf mealinden anlaşılmıştır.

Avusturya Devleti'nin Askeri durumu; her alayı üç taburdan oluşan seksen piyade alayı, bundan başka otuz iki avcı taburu ile hudutta görevli on dört tabur asker, on iki zırhlı, on üç mızraklı, on dört dragon alayı ve diğer askeri gruplarla beraber 555.000'den ibarettir. Bugünkü durumdan dolayı her alaya ilavesi kararlaştırılan bir tabur askerle tamamı 715,000'e ulaşacağı ve ihtiyaç anında 400.000 redif ve ihtiyat askerinin daha temin edilebileceği, bunlarla beraber yekûnun bir milyon askeri bulabileceği iddia edilse de şimdilik mevcut olan askerlerin sayısının 555,000 olduğu belgeye dayalı bir malumdur.

İtalya'da on dört bin gümrük kolcusu olup, bunların gerektiği zaman askeri hizmetlerde istihdam edilmelerine karar verildiği gazetelerde rivayet ediliyor. (Ruzname-i Ceride-i Havadis)

sayfa 2, sütun 3

(Büyük punto ana başlık)

İ'LANAT

(Bosna Gümrük İdaresinden gelen evraktır)

Tütünün her bir okkası için kararlaştırılan verginin on iki kuruştan güya altı kuruşa indirildiği hakkında halk arasında yanlış haberler yayıldığı duyulmuştur. Bunun aslı yoktur. Bütün halkımıza ilan edilir.

Hersek Sancağında bulunan gümrüğü müdürü Ahmed Efendi geçen Perşembe günü her nasılsa tatbik mührünü kaybetmiş olduğuna ve buralarda kimse ile kesinlikle bir teması bulunmadığına binaen kendi el yazısından başka bir yazı ile her hangi birinin elinde bir sened veya ilm ü haber ortaya çıkarsa kesinlikle itibar edilmemesi Ahmed Efendi tarafından ilan olunur.

Sonuç

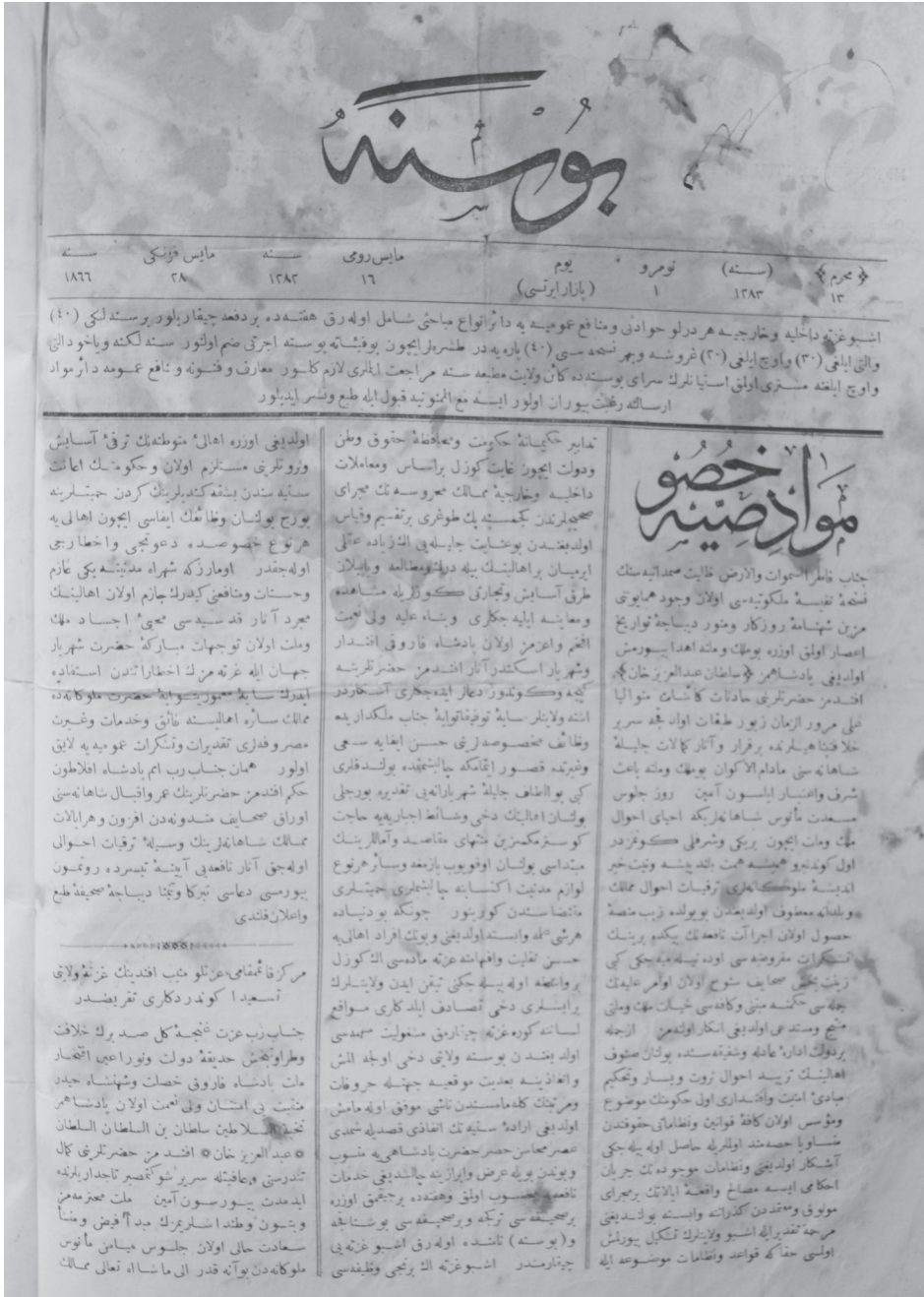
Vilayet gazetelerinin aynı zamanda gazeteci yetiştiren bir okul görevi yaptığının en somut örneğini, Tanzimat ve II. Abdulhamit döneminin en önemli gazetecilerinden biri olan Ahmet Mithat Efendi'nin şahsında görmekteyiz. İlk gazetecilik hayatına, Tuna valiliği sırasında Mithat Paşa'nın çıkardığı Tuna Vilayet Gazetesi *Tuna*'da başlayan Ahmet Mithat Efendi, Mithat Paşa'nın Bağdat valiliği zamanında yine bir vilayet gazetesi olan Bağdat'taki *Zevra* gazetesinde devam etmiştir. Bosna gazeteciliğinin kurucusu ve bölgenin ilk özel Türkçe gazetesi olan *Gülşen-i Saray* gazetesini sahibi olan Mehmet Şakir Kurtçehayiç'in, *Bosna* Vilayet Gazetesinde yetiştiğini dikkate aldığımızda, vilayet gazetelerinin hem ulusal hem de yerel gazeteciliğe katkısının çok net ortaya çıktığını görebiliyoruz.

Vilayet gazetelerinin önemli bir fonksiyonu da; farklı dinlerden ve milletlerden olan Osmanlı tebaası arasında birlik ve beraberliği, Osmanlılık bilinci çerçevesinde geliştirmek ve canlı tutmaya çalışmaktır diyebiliriz. Bu aynı zamanda artan milliyetçilik cereyanlarını önlemeye yönelik bir siyaset olmuştur. *Bosna* Vilayet Gazetesinin sayfalarına bu pencereden baktığımızda, yazılardaki üslubun bu maksada yönelik olduğu görülmektedir. Tirajının düşük olmasına rağmen, gazetenin yayına başlaması, şehrin ileri gelenleri tarafından büyük bir sevinçle karşılanmıştır.

Vilayet Gazetesinin yayına başlamasından duyulan sevinci ilk sayıdaki Mevadd-ı Hususiye başlığı altında yer alan takrizlerden anlayabiliyoruz. Hem devlet erkani hem de eşraftan kişilerin gönderdikleri takrizlerde, bu gazetenin halkın önünde bir ışık olacağından, devletin her türlü icraatından halkın haberdar olacağından, padişahın daima tebaasını düşündüğünden bahisle fevkalade faydasından bahsedilmektedir. Şunu da ifade etmek lazımdır ki; bir kaç tanesini istisna tutmak kaydıyla, vilayet gazeteleri normal vatandaşlar arasında fazla bir hüsn ü kabul görmemiş, yabancı devletlerin Osmanlı tebaasını kışkırtıcı yayınları karşısında çok etkili olamamış ve bilinçli kamuoyu oluşmasına katkısı uzun bir zamana yayılmıştır. Fakat her şeye rağmen bir kez daha önemle belirtmeliyiz ki; bugün eski Osmanlı coğrafyasında kurulan devletlerin basın faaliyetleri, bu matbaalar eliyle başlamış ve o devletlerin önemli gazetecileri de bu vilayet gazetelerinde yetişmiştir.

Kaynakça

- Bosna, 16 Mayıs 1282/28 Mayıs 1866, Nr. 1.
Bosna, 23 Mayıs 1282/4 Haziran 1866, Nr. 2.
Bosna, 30 Mayıs 1282/11 Haziran 1866, Nr. 3.
Bosna, 6 Haziran 1282/19 Haziran 1866, Nr. 4.
Gölen, Z. (2010). Tanzimat Döneminde Bosna Hersek. Ankara: Türk Tarih Kurumu yayınları.
Koloğlu, O. (2010). Osmanlı Dönemi Basınının İçeriği. İstanbul: İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları.
Kruševac, T. (1978). Bosanskohercegovački listovi u XIX veku. Sarajevo: Veselin Masleša.
Memija, E. (1991). Bosanski vijesnici. Sarajevo: El-Kalem.

بوسنا

۱۳۸۳	۱۲۸۳	۱۶	۲۸	۱۸۶۶
۱۳	۱	۱۶	۲۸	۱۸۶۶
۱۳	۱	۱۶	۲۸	۱۸۶۶

اشبوغزه داخلیه و خارجیه هر درلو حوادتی و منافع عمومیه به داراتواع مباحی شامل اوله رق هفتده بردفعد چیقاریلور برسته لکی (۴۰) والی ایلی (۳۰) و اوج ایلی (۲۰) غروشه و بر نجه سی (۱۰) باره در طشره ایچون بوقشاته بو سته اجرتی ضم اولشور سنه لکنه و یا خودانی و اوج ایلغه مستری اولیق اسیا نلرک سرای بو سته ده کالی و لایت مطبعه سته مراجعت ایلمری لازم کلسور معارف و فنونه و نافع عمومه دار مواد ارساله رختت بیوران اولور ایسه معالمتوبه قبول ایله مطبع و نشر ایلدیلور

موازیمین خصو

جناب فاضل الحوائج والارض غایت مجدداً بنده سنه نهمه نهمه ملکوتیه سی اولان وجود هابوتی مزین شهنشاه روزگار و منور دیباجه تواریح اخصار اولیق اوزره بوملک و ملت اهدایسورمن اولدیغی پادشاهن پادشاهن عبدالعزیز خان کیم اشدنر حضرتترقی حادانان کاشان متوالیا علی مرور ازمان زیور طمات اولد جف سریر خلافتنا هیلرله برقرار و آثار کالات جلیله شاهانه سی مادام الاکوان بوملک و ملت باعت شرف و اعتبار ایلسون آمین روز جلوس مسعدت مانوس شاهانه لیکه احیای احوال ملک و مان ایچون برقی و شرعیلی سکوت و در اول کونیه و همیشه همت بتد بیسه و نیت خیر ایدیشه ملوکشاهلری ترقیات احوال ممالک بولنده معطوف اولد بعدن بولنده زب منصف حصول اولان اجراءات ناهمه تک یکیم برینک استکرات مفروضه سی اوده نیه به بیجکی کی زینت بخش صحایف شوح اولان اولر علیه تک چه سی کنکه مینی و کادسی خیانت مهن و منی منبع و مستدعی اولدیغی انکار اولشمین ازجه پردولت ادارا عاده و شرفه سته بولان شوق اهلینک تریسه احوال زون و ایسار و تکمیل مبادی امینت و اشدناری اول حکومتک موضوع و مؤسس اولان کافه قوانین و نظامای حقوقدن شسوا یا حصه مند اوللرله حاصل اوله به بیجکی آشکار اولدیغی و نظامات موجوده تک جریان اکلای ایسه مصالح واقعه ایلاتک بر مجرای مولوق و مستدن کدرانه و ایسته بولنده بیجی مرجه تقدیر ایله اشبو ولایتک تشکیل یولوش اولسی سناکه قواعد و نظامات موشوعه ایله

تدابیر حکیمانه حکومت و محافظه حقوق وطن و دولت ایچون غایت کوزل بر اساس و معاملات داخلیه و خارجیه ممالک معروفه تک مجرای صحیح یلرندن کیمسه تک طوغری بر تقسیم و قیاس اولدیغندن بوشاییت جلیله بی الزباده عتلی اربیمان بر اهلینک بیه دیک و عظامه و بیلانز طرق آسایش و تجارتی سکوت زلیله مشاعده و معاینه ایله جکلری و بنه علیه ولی اہمیت الفهم و اعزمن اولان پادشاه فاروق اشدنار و شہر یار اسکندر آتار اشدنر حضرتترقی کیمه و سکوت و در دعار ایله جکلری آشکاردر اشدنر ولایتلر سایه نوظیفه لویله جناب ملکدار بیه و طائف مخصوصه زلی حسن ابقایه سی و شرفه قصور ایتمکک جالبشده بولنده قلی کی بوشاییت جلیله شہر یار بیه تقدیر بوریجی بولشان اهلینک دخی و شایط اجبار بیه حاجت کوسر کمترین منتهای مقاصد و آمارلرینک میدانی بولشان اوقوبوب یازمعه و سایر هر نوع لوازم مدنیت اکثسابه جالبشتری ایچیلری مانتضاستدن کورینور چونکه بولنده هر شیء نفعه و ایسته اولدیغی بولنک افراد اہالی بیه حسن غایت و افمانه عرتہ مادمی لک کوزل پروایضه اوله بیه جکی تیش ایند و لایشلرک برایشلری دخی آصاف ایلد کلری موافق لسانت کورہ غرہم چیقاریق منقولیت مہمدی اولد بقتدن بو سته ولایتی دخی اولد المین و اعزاز بیه بعدیت موقعه جہتله حر و طان و مریتک کله ماستدن ناشی موقی اوله مامین اولدیغی ارادہ سنبه تک اتقادی قصد بیه شمعی عصر جماعتن حضرتن پادشاه بیه مشوب بولوش بولہ عرض و ایراز بیه بایشدیغی خدمت نافعہ بوجسوب اولیق و همتده بر تیشیق اوزره بر حیسبتی ترکیه و بر حیسبتی بوشنا جف (و بو سته) نانشده اوله رق اشبو غرہ بی چیقارمندر اشبوغرہ لک برقی و یقیندی

اولدیغی اوزره اہالی منوطه تک ترقی آسایش و زولتلی مستلزم اولان و حکومتک اعانت سنبه سندن بشقہ کند بولرینک کردن جہت لرنه بوج بولشان و طائفک ایقنای ایچون اہالی بیه هر نوع خصوصه دعوتی و اخطاری اولد جقدر اومارز که شہرہ مدنی بیه عالم و حسنت و منافعی کیدرک چارن اولان اہالینک بچرد آتار قد سیدی معنی اجساد ملک و ملت اولان توجہات مبارکک حضرت شہر یار جهان ایله غرہ مرنک اخطاراتنن ایسته اده ایدرک سایه مہمدی حضرتن ملک کلامه مالک سارہ اہالی سته ناتی و خدمات و غیرت مصروفدی تقدیرک و نکرات عمومیه لاین اولور همان جناب رب ام پادشاه اولاطون حکم اشدنر حضرتن لرنک عمر و اقبال شاهانه سی اوراق صحایف مشدودن افزون و ہر ایالات ممالک شاهانه لرنک وسیله ترقیات احوال اولد جق آتار نافعہ بی آیتہ تیسرہ و رومون بیورسی دعای تبرکا و یقنا دیباجه صحیفه مطبع و اعلان قلدی

مرکز قائمہ ای عزتو ملیت اشدنک غرہ ولایتی تسعید ا کوندر کلری تقریر شد

جناب زب عزت تجلیه کلی صد برک خلافت و طراوت بخش حدیقہ دولت و نور اعین اقتدار ملت پادشاه فاروق صلوات و شهنشاه جدید منبت بی انسان ولی نعمت اولان پادشاهن تخریق السلطین سلطان بن السلطان السلطان عبدالعزیز خان اشدنر حضرتن لرنک کال شدرستن عطا قیلہ سریر شوکت نصیر تاجدار بولہ ایدمدت بیورسون آمین ملت جمعہ مین و بیسون وطندا اسلر بزرگ بد ا فیض و شفا سعادت حال اولان جلوس مہمان مانوس ملک و دن بولہ قدر ای ما سارہ تعالی ممالک

